

Kalkoen in Nederland

André van Kleunen, Sovon Vogelonderzoek Nederland

Door ontsnappingen en tolerante eigenaren worden ook in Nederland kalkoenen in het wild aangetroffen. Tijd voor een overzicht. De kalkoen (*Meleagris gallopavo*) is een grote hoenderachtige. Ze is inheems in Noord-Amerika en komt daar voor in allerlei bos- en struweelrijke gebieden vanaf het zuiden van Canada tot in Noord-Mexico. De soort was in het verleden bedreigd door sterke bejaging. In de laatste 40 jaar is er sprake van sterk herstel van de aantallen daar.

In Europa zijn sinds de 16e eeuw uitzetpogingen van kalkoenen gedaan voor de jacht, meestal zonder succes. In Duitsland, in het bosgebied Kottenforst nabij Bonn, hebben (voortdurende) uitzettingen en bijvoeren geleid tot een in het wild levende populatie van enkele tientallen tot honderden kalkoenen. Verder zijn broedgevallen gemeld uit Slowakije, waar het om meer dan tien territoria gaat en Slovenië, met één tot negen territoria. Buiten Europa komen geïntroduceerde populaties voor op Hawaii, in Australië en Nieuw-Zeeland.

De soort is gedomesticeerd en wordt, zoals bekend, gehouden voor vlees. Daarnaast is het een populaire soort bij particuliere vogelhouders en kinderboerderijen. Dit laatste is de meest aannemelijke bron voor in het wild levende kalkoenen in Nederland. Er is uit Nederland niks bekend over uitzettingen van vogels in het wild, bijvoorbeeld voor de jacht. In het wild kunnen zowel gedomesticeerde vogels (te herkennen aan witte veren in het verenkleed), als vogels met kleedkenmerken van wilde vogels worden aangetroffen.

Voorkomen in Nederland

De eerste bekende waarneming van een kalkoen in het wild in Nederland dateert van 1978. Het eerste zekere broedgeval in het wild dateert van 1999 en betreft een gemengd paar van een wildtype vogel en een gedomesticeerde op de Hellegatsplaten (ZH). Pas sinds 2011 wordt de soort jaarlijks gemeld in het wild in Nederland. Dat kan (deels) een effect zijn van de toegenomen populariteit van online waarnemingsplatforms.

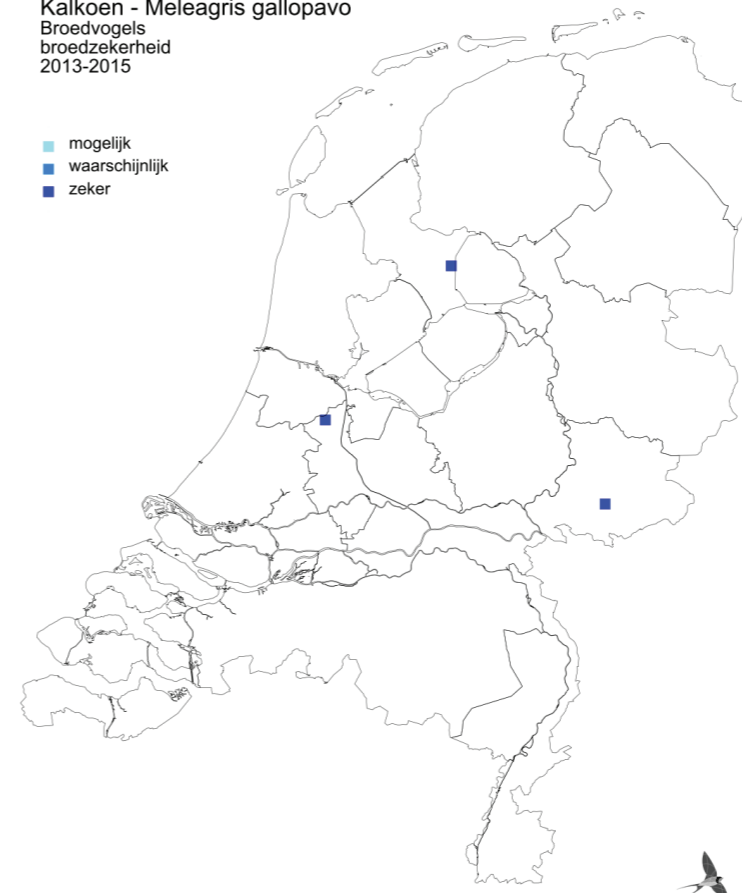
In de periode van de broedvogelatlas 2013-2015 zijn drie broedgevallen vastgesteld. In twee gevallen werd daarbij een vogel met jongen gezien en in één geval een broedende vogel op het nest. De laatste jaren wordt de soort jaarlijks van ruim tien locaties verspreid over het land, met uitzondering van het noordoosten, gemeld. Van een vijftal locaties zijn waarnemingen uit meerdere jaren bekend. Er zijn echter geen broedgevallen meer gemeld. Meestal gaat het om eenlingen, in een enkel geval om groepjes met een maximum van elf exemplaren in 2016 nabij Rockanje (ZH).

Typisch plaatje van een groep kalkoenen op een boeren-erf. Soms krijgen zulke groepjes de ruimte om vrij rond te lopen. (Foto: Harvey van Diek)

Kalkoen - *Meleagris gallopavo*
Broedvogels
broedzekerheid
2013-2015

- mogelijk
- waarschijnlijk
- zeker

Broedverspreiding kalkoen in 2013-2015.
(Bron: Sovon Broedvogelatlas)

Het gros van de waarnemingen is gedaan in cultuurland en niet zo zeer in bosrijke gebieden, zoals vaak het geval is in de gebieden waar de soort inheems is. Een deel van de waarnemingen lijkt betrekking te hebben op kalkoenen, die van de eigenaar vrij mogen rondlopen buiten zijn terrein. Het waarnemingenpatroon van de afgelopen decennia laat incidentele broedgevallen zien. Hoewel de soort recent jaarlijks wordt waargenomen in het wild, lijkt de kans op blijvende vestiging niet groot.

Telprojecten en waarnemingen doorgeven

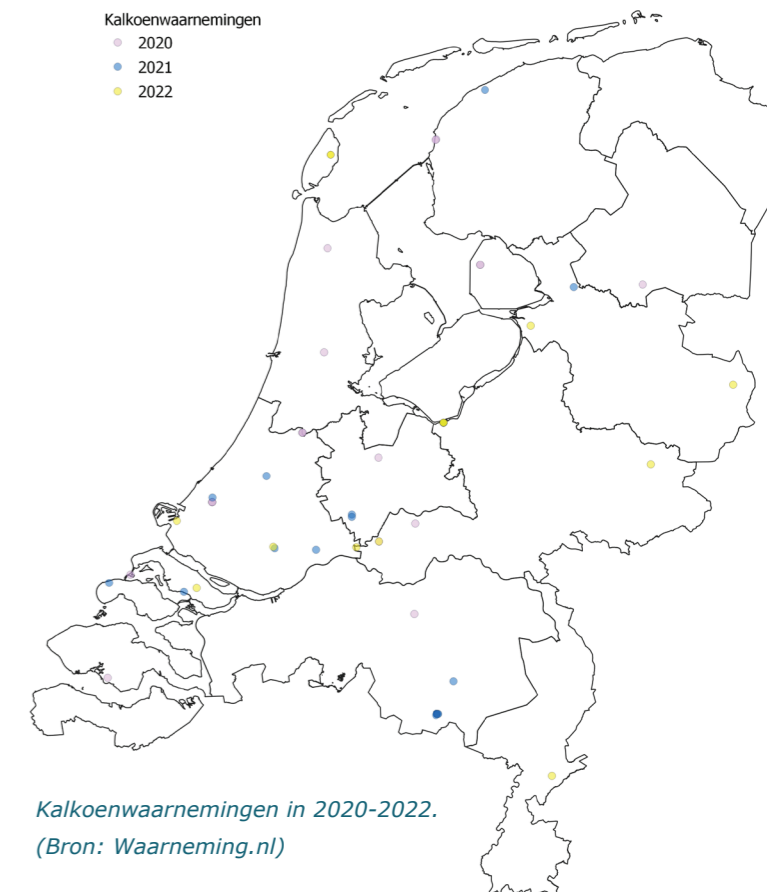
Losse waarnemingen van kalkoenen in het wild kunnen worden doorgegeven via telmee.nl of waarneming.nl (graag met onderscheid tussen gedomesticeerde vorm en de wilde). Waarnemingen die wijzen op broedende kalkoenen kunnen worden doorgegeven op de Sovon-website:

<https://www.sovon.nl/tellen/telprojecten/meldingen-zeldzame-broedvogels>

Verwilderde kalkoen. (Foto: Harvey van Diek)

Kalkoenwaarnemingen
● 2020
● 2021
● 2022

Kalkoenwaarnemingen in 2020-2022.
(Bron: Waarneming.nl)

